EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2015 04 01
COM(2015) 144 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI

dėl 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto įgyvendinimo

2011 m. sausio 1 d.–2013 m. gruodžio 31 d.

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI

dėl 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto įgyvendinimo

2011 m. sausio 1 d.–2013 m. gruodžio 31 d.

Turinys

1. Santrauka 4
2. Įžanga 5
3. Reglamento turinys 5
3.1. Europos lygmuo 5
3.2. Tarptautinės aplinkybės 8
4. Su reglamentu susiję praktiniai pokyčiai 8
5. Įgyvendinimo valstybėse narėse statistiniai duomenys 9
5.1. Standartinės licencijos naudojimas, kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 2 straipsnio 1 dalyje 9
5.2. Specialios atvirosios licencijos taikymas, kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 2 straipsnio 2 dalyje 9
5.3. Bendros atvirosios eksporto licencijos naudojimas, kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 2 straipsnio 3 dalyje 9
5.4. Atsisakymas išduoti standartinę licenciją 10
5.5. Aptiktos reikalavimų neatitinkančios siuntos 10
6. Ateities uždaviniai 10
6.1. Elektroninių sistemų naudojimas 10
6.2. Kultūros vertybių kategorijų išaiškinimas 11
6.3. Valdžios institucijų bendradarbiavimas 11
6.4. Finansinių ribinių verčių tinkamumas 12
6.5. Kultūros vertybių importas į ES 12
7. Išvados 13

1. SANTRAUKA

Šioje ataskaitoje dėl Reglamento (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto (toliau – Pagrindinis reglamentas) pateikiama informacija apie kultūros vertybių eksporto licencijų naudojimą pagal Pagrindiniu reglamentu ir Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 1081/2012 sukurtą sistemą. Ataskaita parengta remiantis valstybių narių atsakymuose į klausimyną dėl eksporto licencijų pateiktais duomenimis. Ataskaita apima 2011–2013 m. laikotarpį, įskaitant kai kuriuos pokyčius nuo 2014 m. pradžios.

Nurodyti skaičiai yra susiję su trijų rūšių eksporto licencijomis: standartine licencija, specialia atvirąja licencija ir bendra atvirąja licencija.

2011–2013 m. laikotarpiu iš viso išduota 24 564 standartinės licencijos. Daugiausiai šios rūšies licencijų išdavė Jungtinė Karalystė ir Italija.

Specialios atvirosios licencijos yra išduodamos konkrečios kultūros vertybės pakartotiniam laikinam konkretaus asmens ar organizacijos vykdomam eksportui. Apžvelgiamu laikotarpiu 946 specialios atvirosios licencijos buvo išduotos iš viso 588 asmenims arba organizacijoms. Daugiau kaip 90 % šių licencijų išdavė Jungtinė Karalystė, Nyderlandai ir Lenkija.

Bendra atviroji licencija išduodama bet kokiam laikinam kultūros vertybių, kurios sudaro muziejaus ar kitos institucijos nuolatinės kolekcijos dalį, eksportui. Apžvelgiamu laikotarpiu iš viso išduota 472 tokios licencijos penkiose valstybėse narėse: 84 % iš jų – Ispanijoje.

Standartinę licenciją buvo atsisakyta išduoti 318 kartų, dažniausiai dėl tos priežasties, kad atitinkama kultūros vertybė buvo laikoma nacionaline vertybe. Aptariamu laikotarpiu nustatytos 147 reikalavimų neatitinkančios siuntos – iš jų didžiąją daugumą nustatė Prancūzija ir Nyderlandai (93 % visų nustatytų siuntų).

Ataskaitoje taip pat pateikiama informacija apie dabartines iniciatyvas ir ateityje spręstinus klausimus, pavyzdžiui, dėl galimybės įdiegti išduotų eksporto licencijų internetinę duomenų bazę (tokia duomenų bazė turėtų sąsają su nacionalinėmis muitinio įforminimo sistemomis), Pagrindinio reglamento I priede nurodytų probleminių kategorijų kultūros vertybių išaiškinimo, valdžios institucijų bendradarbiavimo, finansinių ribinių verčių tinkamumo ir kontrolės importuojant kultūros vertybes nebuvimo.

2. ĮŽANGA

2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto (kodifikuota redakcija)[1] (toliau – Pagrindinis reglamentas) nustatyta, kad tam tikrų kultūros vertybių eksportui už Europos Sąjungos (toliau – ES) muitų teritorijos reikia pateikti eksporto licenciją ir užtikrinti, kad tų prekių eksportui būtų taikoma vienoda kontrolė prie ES išorės sienų. I priede pateikiama informacija apie Pagrindiniu reglamentu reglamentuojamų kultūros objektų kategorijas, taip pat amžiaus ir (arba) vertės reikalavimus.

Eksporto licencijas išduoda valstybės narės, kurios teritorijoje teisėtai yra tas kultūros objektas, kompetentinga valdžios institucija. Muitiniu tikrinimu užtikrinama, kad kultūros vertybes būtų galima išvežti iš ES muitų teritorijos, jei prie jų pridedama galiojanti eksporto licencija. Tai turėtų užtikrinti aukšto lygio kultūros vertybių apsaugą vidaus rinkoje.

Pagrindiniu reglamentu reikalaujama, kad Komisija reguliariai teiktų ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui apie reglamento įgyvendinimą. Pirmoji ataskaita, pagal Tarybos reglamentą Nr. 3911/92 buvo pateikta 2000 m.[2], o antroji ataskaita, pagal Pagrindinio reglamento 10 straipsnį, buvo paskelbta 2011[3]m.

Reglamentai dėl kultūros vertybių eksporto įgyvendinami maždaug 20 metų, o ši ataskaita apima 3 metų laikotarpį – nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d., taip pat keletą nuo 2014 m. pradžios įvykusių pokyčių.

Ataskaita parengta remiantis valstybių narių atsakymuose į klausimyną pateiktais duomenimis, taip pat statistiniais licencijų naudojimo duomenimis[4]. Ji yra didelio darbo, atlikto bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis minėtu laikotarpiu, rezultatas.

3. REGLAMENTO TURINYS

3.1. Europos lygmuo

Tarybos reglamentu (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto ES lygmeniu įdiegta sistema papildo kitas priemones ir iniciatyvas, kuriomis siekiama apsaugoti kultūros vertybes. Keli susijusių veiksmų ES lygmeniu pavyzdžiai yra nurodyti toliau.

---

1 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto (kodifikuota redakcija) (OL L 39, 2009 2 10, p. 1). Šiuo reglamentu pakeistas 1992 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3911/92 dėl kultūros vertybių eksporto (OL L 395, 1992 12 31, p. 1), kuris buvo taikomas nuo 1993 m. kovo 30 d.

2 Komisijos ataskaita Tarybai, Europos Parlamentui ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3911/92 dėl kultūros vertybių eksporto ir dėl Tarybos direktyvos 93/7/EEB dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo, įgyvendinimo (COM(2000) 325, 2000 5 25).

3 Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto įgyvendinimo, 2000 m. sausio 1 d.–2010 m. gruodžio 31 d. (COM(2011) 382, 2011 6 27).

4 Duomenis gauti iš 26 valstybių narių (BE, BG, CZ, DK, DE, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK).

Kultūros objektų grąžinimas

2009 m. Komisija Kultūros vertybių eksporto ir grąžinimo komitete (toliau – Komitetas) įsteigė *ad hoc* darbo grupę, kurios tikslas – nustatyti Tarybos direktyvos 93/7/EEB[5] taikymo taisykles ir pasiūlyti sprendimus. 2011 m. grupė padarė išvadą, kad direktyva turėtų būti peržiūrėta, siekiant padaryti ją veiksmingesne priemone susigrąžinant nacionalines vertybes. Ji taip pat padarė išvadą, kad turėtų būti įdiegti mechanizmai, skirti centrinių valdžios institucijų administraciniam bendradarbiavimui ir tarpusavio konsultacijoms pagerinti. Šios išvados buvo patvirtintos ketvirtoje Komisijos ataskaitoje, kurioje apžvelgiamas Direktyvos 93/7/EEB[6] taikymas.

Po viešų konsultacijų ir poveikio vertinimo 2013 m. gegužės 30 d. buvo pateiktas Komisijos pasiūlymas dėl Direktyvos 93/7/EEB išdėstymo nauja redakcija[7]. Remiantis tuo pasiūlymu, 2014 m. gegužės 15 d. priimta Direktyva 2014/60/ES[8]. Naujos nuostatos bus taikomos nuo 2015 m. gruodžio 19 d.

Naująja direktyva bus sudaryta galimybė grąžinti bet kokį kultūros objektą[9], kurį valstybė narė nustatys esant nacionaline vertybe, turinčia meninę, istorinę arba archeologinę vertę, ir taip siekti veiksmingesnės valstybių narių kultūros paveldo apsaugos. Šiuo tikslu bus reikalaujama, kad už direktyvą valstybėse narėse atsakingos centrinės valdžios institucijos, naudodamosi Vidaus rinkos informacine sistema (IMI), bendradarbiautų ir keistųsi informacija dėl neteisėtai išvežtų kultūros objektų[10].

Kolekcijų judumas

Pagal 2011–2014 m. Tarybos darbo planą kultūros srityje[11], įgyvendinant Europos kultūros darbotvarkę,[12] 2011 m. kovo 11 d. buvo įsteigta Kolekcijų judumo darbo grupė. 2012 m. rugsėjo mėn. darbo grupė parengė ataskaitą ir praktinių priemonių rinkinį, siekiant sumažinti kultūros objektų skolinimo ir skolinimosi tarp valstybių narių sąnaudas.

---

5 1993 m. kovo 15 d. Tarybos direktyva 93/7/EEB dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo (OL L 74, 1993 3 27, p. 74), iš dalies pakeista 1997 m. vasario 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/100/EB (OL L 60, 1997 3 1, p. 59) ir 2001 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/38/EB (OL L 187, 2001 7 10, p. 43). Ši direktyva buvo pakeista Direktyva 2014/60/EB (OL L 159, 2014 5 28, p. 1). Taip pat žr. 8 išnašą.

6 Daugiau informacijos žr. Ketvirtojoje Tarybos direktyvos 93/7/EEB dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo taikymo ataskaitoje, COM(2013) 310, 2013 5 30.

7 COM(2013) 311, 2013 5 30.

8 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/60/ES dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 (nauja redakcija). Taip pat žr. 5 išnašą.

9 Į Direktyvą 93/7/EEB buvo įtrauktas priedas, kuriame išvardytos kultūros objektų kategorijos; šis priedas atitiko Pagrindinio reglamento 1 priedą; naujoje direktyvoje šio priedo nėra.

10 Vidaus rinkos informacinė sistema (IMI) buvo oficialiai įdiegta 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1024/2012 dėl administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacinę sistemą, kuriuo panaikinamas Komisijos sprendimas 2008/49/EB (IMI reglamentas).

11 OL C 325, 2010 12 2, p. 1.

12 2007 m. lapkričio 16 d. Tarybos rezoliucija dėl Europos kultūros darbotvarkės (OL C 287, 2007 11 29, p. 1).

Neteisėta prekyba kultūros vertybėmis

Komisija finansavo Neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis prevencijos ir kovos su ja Europos Sąjungoje tyrimą (*Preventing and Fighting Illicit Trafficking in Cultural Goods*[13]), kurio galutinė ataskaita buvo pateikta 2011 m. spalio mėn.[14]. Ataskaitoje nustatytos kovos su neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis ir jos prevencijos esamos teisinės ir veiklos kliūtys, pavyzdžiui, sunkumai valstybėms narėms keičiantis informacija, ir specializuotų mokymų muitinės pareigūnams, kad jie galėtų nustatyti įtartinas kultūros vertybes, poreikis. Ataskaitoje rekomenduojama Komisijai sukurti koordinavimo skyrių, kuris būtų atsakingas už ryšių tarp susijusių valdžios institucijų palengvinimą ir mokymų pareigūnams organizavimą.

2011 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadose dėl nusikaltimų kultūros vertybėms prevencijos ir kovos su jais[15], be kita ko, rekomenduojama, kad valstybės narės stiprintų teisėsaugos pareigūnų, kultūros institucijų ir privačių organizacijų bendradarbiavimą.

Be to, 2012 m. spalio mėn. Tarybos rezoliucija buvo sukurtas neformalus teisėsaugos institucijų ir ekspertų, kompetentingų kultūros vertybių srityje, tinklas (ES CULTNET)[16]. Pagrindinis tinklo tikslas – gerinti informacijos, susijusios su neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis prevencija, mainus, pvz., nustatant ir keičiantis neoperatyvine informacija apie nusikalstamus tinklus, kurie, kaip įtariama, vykdo neteisėtą prekybą, ir informacija apie tarpvalstybinio bendradarbiavimo kliūtis. Dėl to, kad muitinės institucijos yra kompetentingos kultūros vertybių vežimo per ES išorės sienas stebėjimo ir kontrolės srityje, jos buvo raginamos dalyvauti tinklo veikloje.

2011 m. lapkričio mėn. Italija, Malta, Graikija ir Kipras, bendradarbiaudamos su Pasaulio muitinių organizacijos Regioninio žvalgybos ryšių palaikymo biuru (RILO WE) surengė bendrą muitinių operaciją (BMO) COLOSSEUM[17], į kurią buvo įtraukta 17 kitų šalių[18]. Per 10 dienų trukusią operaciją neteisėtas kultūros vertybes konfiskavo keturios valstybės narės (Italijoje, Maltoje, Graikijoje ir Nyderlanduose buvo po vieną konfiskavimo atvejį, o iš viso konfiskuoti 134 meno dirbiniai).

2014 m. pirmą pusmetį suorganizuotos BMO „ODYSSEUS“ tikslas buvo nustatyti sukčiavimo atvejus kultūros paveldo srityje Vidužemio jūros regione. Dalyvauti operacijoje buvo pakviesta 19 valstybių narių[19]. Dviejuose operacijos etapuose daugiausiai dėmesio buvo skiriama su nelegalių kultūros vertybių siuntų aptikimu ir konfiskavimu susijusių duomenų rinkimui ir sustiprintai kontrolei. Galutinė ataskaita bus paskelbta 2015 m. kovo mėn.

---

13 http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/crime_prevention_en.htm.

14 Ataskaitą parengė Komisijos Vidaus reikalų GD pagal sutartį HOME/2009/ISEC/PR/019-A2.

15 17541/11 ENFOPOL 415 CULT 111 ENFOCUSTOM 143.

16 14232/12 ENFOPOL 292 CULT 116 ENFOCUSTOMS 93.

17 10515/1/12 REV 1 ENFOCUSTOMS 45 ENFOPOL 159.

18 BE, BG, CZ, DE, ES, IT, LU, HU, NL, AT, RO, SK, taip pat Rusija, Šveicarija, Turkija, Ukraina ir JAV

19 BE, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, MT, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, UK.

2013 m. gruodžio mėn. Taryba priėmė reglamentą, kuriuo nustatomi apribojimai dėl kultūros vertybių, išvežtų iš Sirijos[20], judėjimo. Vertybių, kuriems taikomi apribojimai, sąrašas yra identiškas sąrašui, įtrauktam į Pagrindinį reglamentą.

Komisija taip pat finansavo ICOM[21] pristatytą projektą, kuriuo siekiama įsteigti Tarptautinę observatoriją dėl neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis. Observatorija buvo sukurta siekiant spręsti centralizuotos statistikos ir patikimos informacijos apie neteisėtą prekybą kultūros vertybėmis neturėjimo problemą. Observatorijos tikslas – rinkti informaciją iš įvairių šaltinių ir, galiausiai, apibendrinti ją pirmoje pasaulinėje ataskaitoje, kuria pagerinami valstybių narių informacijos mainai ir pareigūnų žinios. 2014 m. balandžio mėn. pradėjo veikti tam skirta interneto svetainė[22].

3.2. Tarptautinės aplinkybės

Tarptautiniu lygmeniu svarbiausios priemonės dėl kultūros vertybių eksporto yra 1970 m. UNESCO konvencija[23] ir 1995 m. UNIDROIT konvencija[24]. 1970 m. UNESCO konvenciją jau yra ratifikavusios 23 ES valstybės narės; dabar konvencijos narėmis yra 127 valstybės. 1995 m. UNIDROIT konvenciją ratifikavo tik 14 ES valstybių narių.

2014 m. gegužės mėn. buvo pradėta bendra UNESCO ir ES operacija, siekiant sustabdyti nuolatinį kultūros paveldo naikinimą Sirijoje. Sirijos paveldo neatidėliotinos apsaugos projektu[25] siekiama sustiprinti nacionaliniams suinteresuotiesiems subjektams ir gavėjams teikiamą techninę pagalbą ir pajėgumus, taip pat organizuoti policijos ir muitinės pareigūnų mokymą Sirijoje ir gretimose šalyse.

4. SU REGLAMENTU SUSIJĘ PRAKTINIAI POKYČIAI

Pirminis Įgyvendinimo reglamentas (EEB) Nr. 752/93 buvo panaikintas Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 1081/2012 (toliau – Įgyvendinimo reglamentas). Šiame reglamente yra nustatytos trys eksporto licencijų rūšys (standartinė licencija, speciali atviroji licencija ir bendra atviroji licencija) ir jų taikymo taisyklės. Pagal Pagrindinio reglamento 3 straipsnio 2 dalį ir 5 straipsnio 2 dalį naujausi institucijų, įgaliotų išduoti eksporto licencijas[26], sąrašai buvo paskelbti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* 2014 m. kovo mėn., o muitinės pareigūnų, įgaliotų tvarkyti eksporto formalumus[27], sąrašas buvo paskelbtas mėnesiu anksčiau. Be to, Kultūros vertybių eksporto ir grąžinimo komitetas, įsteigtas pagal Pagrindinio reglamento 8

---

20 2013 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1332/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 36/2012 dėl ribojamųjų priemonių, atsižvelgiant į padėtį Sirijoje (OL L 335, 2013 12 14, p. 3).

21 HOME/2011/ISEC/AG/2607.

22 http://obs-traffic.museum/

23 UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvenciją, sudarytą 1970 m. lapkričio 14 d. Paryžiuje, ratifikavo šios valstybės narės: BE, BG, CZ, DK, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LT, HU, NL, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK.

24 UNIDROIT konvenciją dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų, sudarytą 1995 m. birželio 24 d., ratifikavo šios valstybės narės: DK, EL, ES, HR, IT, CY, LT, HU, PT, RO, SI, SK, FI, SE.

25 http://www.unesco.org/new/en/safeguarding-syrian-cultural-heritage/international-initiatives/emergency-safeguarding-of-syria-heritage/

26 OL C 72, 2014 3 11, p. 16 (pataisyta redakcija kroatų kalba paskelbta OL C 205, 2014 7 2, p. 27).

27 OL C 40, 2014 2 11, p. 6.

straipsnį, ataskaitoje apžvelgiamu laikotarpiu posėdžiavo tris kartus ir kartą – 2014 m. pradžioje.

5. ĮGYVENDINIMO VALSTYBĖSE NARĖSE STATISTINIAI DUOMENYS

5.1. Standartinės licencijos naudojimas, kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 2 straipsnio 1 dalyje

Standartinė licencija paprastai reikalinga kiekvieno eksporto atveju, laikantis Pagrindinio reglamento.

1 priede pateikiama kiekvienos valstybės narės išduotų standartinių licencijų apžvalga[28]. Bendras skaičius išaugo nuo 21 498 (2011 m.) iki 24 564 (2013 m.) (+ 14 %). Šios metinės vertės yra taip pat didesnės nei vidutinės nurodytos ankstesnio laikotarpio (2000– 2010 m.) vertės.

1 priede taip pat nurodyta, kokią dalį visų išduotų licencijų sudaro atskirų valstybių narių išduotos licencijos[28]. Duomenys rodo, kad Europos Sąjungoje daugiausiai kultūros vertybių eksportuojama iš dviejų valstybių narių: Iš 2011–2013 m. išduotų licencijų 37–40 % išdavė Italija, 33–36 % – Jungtinė Karalystė. Po šių dviejų daugiausiai licencijų išdavusių šalių seka Prancūzija (12–13 %), Vokietija (4– %), Austrija (2–3 %), Ispanija (1–3 %), Portugalija, Nyderlandai ir Belgija (po 1 %).

5.2. Specialios atvirosios licencijos taikymas, kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 2 straipsnio 2 dalyje

Speciali atviroji licencija išduodama konkretaus asmens ar organizacijos pakartotinai vykdomam laikinam konkrečių kultūros vertybių eksportui.

2 priede pateikta valstybėse narėse taikytų specialių atvirųjų licencijų apžvalga[28]. Visas išduotų licencijų skaičius išaugo nuo 261 2011 m. iki 365 2013 m. (+ 40 %). Tačiau tendencija nėra aiški, nes, remiantis ankstesnio laikotarpio (2000–2010 m.) duomenimis, metiniai skaičiai labai svyruoja. Bet kuriuo atveju, jie yra santykinai maži.

Remiantis turimais duomenimis, šios rūšies licencija buvo taikoma tik septyniose valstybėse narėse (Prancūzijoje, Kipre, Nyderlanduose, Lenkijoje, Slovėnijoje ir Jungtinėje Karalystėje). Iš šių šalių daugiausiai tokių licencijų išdavė Jungtinė Karalystė (33 %), Nyderlandai (30 %) ir Lenkija (28 % visų 2011–2013 m. išduotų licencijų).

3 priede nurodytas specialią atvirąją licenciją gavusių asmenų ar organizacijų skaičius.

5.3. Bendros atvirosios eksporto licencijos naudojimas, kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 2 straipsnio 3 dalyje

Bendra atviroji licencija taikoma bet kuriai laikinai eksportuojamai kultūros vertybei, kuri yra muziejaus ar kitos institucijos nuolatinės kolekcijos dalis.

---

[28] Šie skaičiai apima 26 valstybių narių pateiktus duomenis, žr. 4 išnašą. Tačiau iš panašių 2000–2010 m. duomenų nėra aišku, ar gavus trūkstamus duomenis pasikeistų išvados dėl ataskaitoje apžvelgiamo laikotarpio.

4 priede pateikta valstybių narių išduotų bendrų atviruųjų licencijų apžvalga[28]. Jų skaičius yra santykinai mažas (141 licencija išduota 2011 m., 172 licencijos 2012 m. ir 159 licencijos 2013 m.).

Remiantis turimais duomenimis, tokios rūšies licencija pasinaudojo tik penkios valstybės narės (Bulgarija, Ispanija, Kipras, Lenkija ir Slovėnija). Daugiausiai tokių licencijų išdavė Ispanija – 84 %.

5.4. Atsisakymas išduoti standartinę licenciją

5 priede pateikta standartinių licencijų paraiškų, kurias kompetentingos valdžios institucijos atmetė, apžvalga[28]. Apie atsisakymo išduoti licencijas atvejus pranešė tik septynios valstybės narės, o iš visų 318 tokių praneštų atvejų 72 % buvo Italijoje ir 25 % Ispanijoje.

Pagrindinė atsisakymo išduoti licenciją priežastis buvo ta, kad ketinamas eksportuoti objektas atitinkamoje valstybėje narėje buvo laikomas nacionaline vertybe.

Ataskaitoje nenurodyta, kiek kartų buvo pateiktos neišsamios ataskaitos: tokie atvejai paprastai reiškia ne atsisakymą išduoti licenciją, bet išduodančiosios institucijos pareiškėjui suteiktą galimybę pateikti trūkstamus dokumentus.

Atvejų, kai buvo atsisakyta išduoti licencijas, skaičius Europos Sąjungoje, palyginti su visu išduotų licencijų skaičiumi, yra labai nedidelis (0,4 %). Panaši dalis buvo nustatyta ir ankstesniu laikotarpiu (2000–2010 m).

5.5. Aptiktos reikalavimų neatitinkančios siuntos

6 priede nurodomas taikomų reikalavimų neatitikusių siuntų skaičius[29]. Per 3 metų laikotarpį valstybės narės pranešė apie iš viso 147 tokius atvejus. Palyginti su bendru išduotų licencijų skaičiumi, tai yra labai mažas skaičius – jis sudaro 0,2 % visų išduotų licencijų. Apie daugumą tokių atvejų (136 iš 147) pranešė dvi valstybės narės (Prancūzija ir Nyderlandai).

Valstybės narės nurodė, kad reikalavimų neatitinkančias siuntas paprastai aptikdavo jų muitinės įstaigos arba policija. Priklausomai nuo atvejo aplinkybių ir nuo taikomų nacionalinių teisės aktų, tolesnių veiksmų imasi kompetentingos valdžios institucijos, policija ir teisminės institucijos.

6. ATEITIES UŽDAVINIAI

Apžvelgiamu laikotarpiu buvo surengtos išsamios diskusijos keliomis esminėmis temomis, kurios turi didelį poveikį esamos sistemos ateičiai. Komiteto posėdžiai tapo tinkamu pagrindu keistis idėjomis ir imtis veiksmų.

6.1. Elektroninių sistemų naudojimas

Daugumoje valstybių narių pateikti elektroninę licencijos paraišką dar nėra galimybių. Net tose valstybėse narėse, kuriose elektroninės formos egzistuoja (išskyrus Ispaniją), faktinę paraišką būtina pateikti atspausdintą. Taigi, elektroninių licencijų nėra jokiose valstybėse narėse, išskyrus Ispaniją. Ispanijoje norint

[29] Duomenys gauti iš 25 valstybių narių (BG, CZ, DK, DE, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK).

elektroniniu būdu gautą licenciją pateikti muitinei, ją vis tiek reikia atspausdinti arba atsisiųsti iš interneto.

Galimybė sukurti elektroninę eksporto licencijų išdavimo sistemą ES lygmeniu buvo išsamiai aptarta apžvelgiamu laikotarpiu. 2011 m. Prancūzija pasiūlė išnagrinėti galimybę teikti paslaugas internetu, sukuriant sąsajas su nacionalinėmis muitinio įforminimo sistemomis. 2012 m. šiuo klausimu buvo organizuotas posėdis, kuriame dalyvavo 8 valstybės narės.

Jos sutiko, kad bendros duomenų bazės kūrimas ateityje galėtų suteikti didelę naudą, kuri aiškiai nusvertų nustatytas galimas problemas. Tačiau buvo pabrėžta, jog finansavimas tam nėra numatytas.

Atsižvelgdama į esamus apribojimus, Komisija padarė išvadą, kad projektas dar nėra tinkamai parengtas, tačiau pakvietė Prancūziją, Italiją ir Jungtinę Karalystę (ji licencijų išduoda daugiausiai) pamėginti sukonkretinti idėjas. Šios valstybės narės šiuo klausimu dirbo kartu ir turėtų pateikti savo išvadas netolimoje ateityje.

6.2. Kultūros vertybių kategorijų išaiškinimas

Ne visada yra paprasta konkrečius objektus priskirti vienai iš Pagrindinio reglamento I priede nurodytų kultūros vertybių kategorijų. Atskiros valstybės narės dėl to gali priimti skirtingus sprendimus. Kiekvieną kategoriją apibūdinantis tekstas kartais yra neaiškus ir todėl gali būti skirtingai išaiškinamas.

Po diskusijų komitetų posėdžiuose buvo sutarta sudaryti darbo grupę (toliau – DG) dėl kultūros vertybių kategorijų išaiškinimo; grupę sudaro kelių valstybių narių ir Komisijos atstovai. Darbo grupei buvo pavesta parengti rekomendacijas dėl kelių probleminių kategorijų, kurios taip pat apima ypatingų klasifikavimo sunkumų keliančius specifinių rūšių objektus (monetas, ikonas, fosilijas), išaiškinimo. DG 2013 m. susitiko du kartus; ji taip pat dirbo pogrupiuose ir apsikeisdama korespondencija.

DG padarė išvadą, kad bendras kategorijos išaiškinimas nepadės išspręsti visų problemų. Vietoj to reikėtų peržiūrėti kai kurių kategorijų formuluotes, vieną kategoriją pašalinti ir įtraukti vieną naują kategoriją. Pripažindama tą faktą, kad keičiant I priedą, reikės keisti visą reglamentą, DG sutiko tęsti darbą tik dėl išaiškinimo ir tiesiog išskyrė kai kuriuos aspektus, kuriuos vertėtų peržiūrėti: ikonų klasifikavimą, atskirų monetų ir atskirų paleontologinių objektų klasifikavimą, termino „kolekcijos“ apibrėžtį ir 15 kategorijos aprėptį.

6.3. Valdžios institucijų bendradarbiavimas

Kad Pagrindinis reglamentas būtų tinkamai įgyvendintas, reikalingas skirtingų institucijų indėlis: ne tik kultūros valdžios institucijų ir muitinės, bet ir policijos. Itin svarbu, kad institucijos bendradarbiautų atvirai ir aktyviai ir kad jos suprastų viena kitos požiūrį, apribojimus ir poreikius.

Diskusijose su komitetu šiam klausimui buvo skiriamas didelis dėmesys. Iniciatyvą pradėjo Austrija savo pranešimu apie atitinkamus muitų teisės aktus. Gero valdžios institucijų bendradarbiavimo pavyzdžius visais lygmenimis vėliau pateikė Nyderlandai, Vengrija ir Italija. Buvo paprašyta visų valstybių narių pasidalyti savo patirtimi ir taip prisidėti prie geresnio supratimo.

Iš pranešimų paaiškėjo, kad Nyderlandų, Vengrijos ir Italijos valdžios institucijų bendradarbiavimas yra pagrįstas kompetentingų ministerijų daugiašaliais susitarimais

ar sistema. Bendradarbiavimas vyksta organizuojant specialius mokymus muitinės pareigūnams, informacijos apie rizikos rodiklius arba rizikos profilius mainus, dalyvaujant bendrose operacijose, siekiant aptikti neteisėtas prekes, taip pat teikiant kultūros vertybių identifikavimo pagalbą.

Ši iniciatyva bus tęsiama ateityje ir, galbūt, bus sukurtas geriausios praktikos rinkinys. Bendrai sutarta dėl atsiradusio poreikio sukurti priemonių, leidžiančių veiksmingai bendradarbiauti atskirų valstybių narių valdžios institucijoms.

6.4. Finansinių ribinių verčių tinkamumas

Pagrindinio reglamento I priede nustatytos finansinės ribinės vertės taikomos daugumai jame išvardytų kategorijų[30] kultūros vertybių. Toms kategorijoms priskiriamiems objektams eksporto licencija reikalinga tik tada, kai jų vertė pasiekia taikomą ribinę vertę.

Daugumos valstybių narių finansinės ribinės vertės yra per didelės ir turėtų būti sumažintos. Jos tvirtina, kad dėl to, jog reglamente nustatytos aukštos ribinės vertės, jis nesuteikia apsaugos jų nacionaliniam paveldui. Iš to paaiškėja, kodėl daugelyje valstybių narių reglamentas taikomas labai ribotai[31].

Remiantis Pagrindinio reglamento 10 straipsniu, I priede nurodytos sumos turėtų būti reguliariai peržiūrimos ir, galbūt, atnaujinamos remiantis ekonominiais ir pinigų politikos rodikliais. Ši nuostata jau nebėra derinama su padėtimi ES. Jei reglamentas būtų peržiūrimas, dauguma valstybių narių pritartų esamų ribų sumažinimui.

6.5. Kultūros vertybių importas į ES

Įvairiuose forumuose buvo išreikštas susirūpinimas dėl to, kad nėra jokios priemonės, kurią taikant būtų galima kontroliuoti kultūros vertybių importą į ES – tai yra išimtinei ES kompetencijai priklausantis dalykas.

Atsižvelgdama į tai, ES nustatė apribojimus kultūros vertybių importui iš Irako[32] ir Sirijos[33]. Reglamentu (EB) Nr. 1210/2003 draudžiama importuoti, eksportuoti ir prekiauti Irako kultūros vertybėmis, kai daiktai buvo išvežti iš Irako be teisėto savininko leidimo arba buvo išvežti pažeidžiant Irako įstatymus ir kitus teisės aktus. Atitinkamai Reglamentu (ES) Nr. 1332/2013 draudžiama importuoti, eksportuoti, perduoti Sirijos kultūros vertybes, jei yra priežasčių įtarti, kad prekės buvo išvežtos be teisėto savininko leidimo arba pažeidžiant Sirijos arba tarptautinę teisę. Prekių kategorijos, kurioms taikomi šie reglamentai, yra išvardytos reglamentų prieduose, kurie atitinka Pagrindinio reglamento I priedą. 2012 m. spalio 12 d. Prancūzijos muitinės pareigūnai konfiskavo 13 archeologinių objektų.

---

30 Išskyrus 1 (archeologijos objektai), 2 (išardyti paminklai), 9 (inkunabulai ir rankraščiai) ir 12 (archyvai) kategorijas.

31 Beveik visos valstybės narės, kurios įstojo į ES 2004 m. ir vėliau, laiko, kad finansinės ribinės vertės yra pernelyg aukštos.

32 2003 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1210/2003 dėl tam tikrų konkrečių ekonominių ir finansinių santykių su Iraku apribojimo ir panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 2465/96 (OL L 169, 2003 7 8, p. 6).

33 Žr. 20 išnašą.

7. IŠVADOS

Iš pradžių 12 valstybių narių sukurta ir 1993 m. įdiegta kultūros vertybių eksporto prie ES išorės sienų kontrolės sistema valstybės narės naudojosi nevienodai. Tai, kiek valstybė narė naudojasi sistema, iš esmės priklauso nuo valstybės narės nacionalinio paveldo dydžio ir svarbos, taip pat nuo santykinio jos meno rinkos išsivystymo.

Nors didžioji dauguma valstybių narių mano, kad galiojantys teisės aktai yra naudingi, jos taip pat mato poreikį juos pagerinti praktiškai. Keletas dabar ir ateityje vykdomų iniciatyvų turėtų padėti pagerinti sistemos veikimą. Tam yra būtinas geras visų veikėjų visais lygmenimis bendradarbiavimas.

* * *

Komisija ragina Europos Parlamentą, Tarybą ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą susipažinti su šia ataskaita.